

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

SPRENDIMAS

2026 m. liepos 17 d. Nr. 3R-1309 (2.13-1.E)
Vilnius

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) 2023-06-15 gavo UAB „Geresnė mokykla“ (toliau – Mokykla, Tikrinamas asmuo) mokinių tėvų (toliau – pranešėjai) pranešimą (Inspekcijos reg. Nr. 1R-4256 (2.13.Mr)) (toliau – pranešimas) dėl Tikrinamo asmens vykdomo vaizdo stebėjimo.

Pranešime nurodyta, kad kai kuriose Mokyklos klasėse įrengtos vaizdo stebėjimo kameros. Pranešėjai prašo įvertinti, ar vykdant vaizdo stebėjimą, nepažeidžiamos vaikų teisės į privatumą, tinkamai vykdoma informavimo pareiga, ar Tikrinamas asmuo turi teisėtą interesą, tikslą vykdyti vaizdo stebėjimą. Pranešime keliamas klausimas, ar Tikrinamam asmeniui yra būtina vykdyti vaizdo stebėjimą.

Inspekcija, atsižvelgdama į pranešime pateiktą informaciją, vadovaudamasi BDAR¹ 57 straipsnio 1 dalies a punktu bei ADTAJ² 7 straipsnio 1 dalimi, nusprendė atlikti stebėseną Tikrinamo asmens atžvilgiu. Stebėsenos metu Inspekcija 2023-06-28 raštu Nr. 2R-3816 (2.13.Mr) kreipėsi į Tikrinamą asmenį dėl informacijos pateikimo. Inspekcijoje 2023-07-14 gautas Tikrinamo asmens paaiškinimas (Inspekcijos reg. Nr. 1R-4982 (2.13.Mr)) (toliau – Paaiškinimas).

Inspekcija, įvertinusi gautą Paaiškinimą, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2023-07-20 įsakymu Nr. 1T-67 (1.12.E), nusprendė savo iniciatyva pradėti tyrimą, susijusį su galimu BDAR nuostatų pažeidimu, Mokyklos atžvilgiu.

Inspekcija, atlikusi Mokyklos patikrinimą,

n u s t a t ė:

Tikrinamas asmuo Paaiškinyje nurodė, kad Mokykloje vaizdo stebėjimas yra vykdomas stacionariomis kameromis. Mokyklos lauko teritorijoje yra įrengtos 2 kameros (toliau – Kamera Nr. 1, Kamera Nr. 2), o mokyklos patalpose yra 9 kameros (toliau – Kamera Nr. 2, Kamera Nr. 3, Kamera Nr. 4, Kamera Nr. 5, Kamera Nr. 6, Kamera Nr. 7, Kamera Nr. 8, Kamera Nr. 9, Kamera Nr. 10, Kamera Nr. 11). Kamera Nr. 1, Kamera Nr. 2 stebima Mokyklos lauko teritorija, įėjimas į ją. Viduje įrengtomis vaizdo kameromis stebimi įėjimas į Mokyklos pastatą, koridoriai, dalis bibliotekos, bendruomenės erdvė, laiptinė, garsas nėra įrašomas. Vaizdo duomenys renkami automatinio būdu ir saugomi 30 kalendorinių dienų informacinėje programoje, paskui šie duomenys ištrinami. Prieigą prie vaizdo duomenų turi Mokyklos direktorius, direktoriaus pavaduotojas. Kiti asmenys vaizdo duomenų netvarko. Prisijungti prie kamerų internetu nėra galimybės. Prieiga prie vaizdo duomenų galima tik iš autorizuotų kompiuterių, kurie, be kita ko, apsaugoti saugiais slaptažodžiais, kurie keičiami, kompiuteriuose įdiegta ugniasienė.

Stebint Mokyklos teritoriją, patalpas siekiama užtikrinti Mokyklos darbuotojų, mokinių, jų tėvų (globėjų / rūpintojų) ir asmenų, patenkančių į vaizdo stebėjimo zoną, saugumą, įskaitant Mokyklos

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrisis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR).

² Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas (toliau – ADTAJ).

turto apsaugą, viešąją tvarką, automobilių eismo priežiūrą Mokyklos teritorijoje. Be to, yra siekiama užtikrinti įeinančių / išeinančių asmenų kontrolę.

Taip pat Mokykla turi mobilią vaizdo kamerą (toliau – Mobili kamera), kuria galima įrašyti garsą. Jeigu būtina, išimtiniais atvejais Mokyklos direktoriaus nustatytu laiku Mobilia kamera gali būti fiksuojama, kaip vedamos pamokos (ugdyimo proceso kokybės analizei). Be to, Mobilia kamera gali būti vykdomas vaizdo stebėjimas / garso įrašymas, siekiant nustatyti patyčias, fizinį smurtą, kitą netinkamą elgesį, pavyzdžiui, vagystes, ar kitus teisės pažeidimus. Mobilios kameros vaizdo įrašai saugomi Mokyklos direktoriaus kompiuteryje 14 kalendorinių dienų.

Mokykloje mokosi vaikai nuo 5 m. iki 15 m. Įprastai joje būna 120 vaikų, o kartu su suaugusiais – 200 žmonių. Didžioji dalis mokinių yra mažamečiai, kurie gali elgtis impulsyviai (pavyzdžiui, gali išeiti į namus), neprognozuojamai. Mokykloje stengiamasi užtikrinti vaikams visapusiškai saugią aplinką, laiku pastebėti netinkamą mokinių elgesį. Nepaisant to, kad Mokyklos darbuotojai prižiūri vaikus, pasitaiko vaikų ar Mokyklos turto sugadinimo atvejų, užgauliojimų, neteisėto daiktų paėmimo „ilgalaikio pasiskolinimo“, peštynių, susistumdymų, netyčinių incidentų, taip pat teikiami priekaištai mokytojams dėl jų netinkamo elgesio prižiūrint vaikus. Tikrinamas asmuo teigia, kad Mokyklos patalpų vaizdo stebėjimas padeda užtikrinti tiek vaikų saugumą, tiek mokytojų emocinę gerovę ir ramybę, išvengiant nepagrįstų priekaištų.

Mokykla, vaizdo stebėjimą vykdo remdamasi BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkto pagrindu. Apie vaizdo įrašymą duomenų subjektai informuojami informacinėmis lentelėmis, Mokyklos interneto svetainėje paskelbtu Vaizdo kamerų naudojimo aprašu³.

Vadovaujantis Inspekcijos direktoriaus 2023-10-04 pavedimu Nr. 2R-5640 (2.14.E), 2023-10-06 buvo atliktas vaizdo stebėjimo teisėtumo tikrinimas Mokyklos patalpose (toliau – Tikrinimas), esančiose adresu Žygio g. 97A, Vilnius, t. y. tikrinta Mokyklos teritorijoje bei patalpose vykdomo vaizdo stebėjimo atitikties teisės aktuose nustatytiems reikalavimams.

Atlikus Tikrinimą Inspekcijos Informacinių technologijų skyrius 2023-10-12 parengė išvadą Nr. 4R-599 (2.14.E) „Dėl vaizdo stebėjimo kamerų“ (toliau – Išvada), kurioje buvo nustatytos Kameros Nr. 1, Kameros Nr. 2, Kameros Nr. 2, Kameros Nr. 3, Kameros Nr. 4, Kameros Nr. 5, Kameros Nr. 6, Kameros Nr. 7, Kameros Nr. 8, Kameros Nr. 9, Kameros Nr. 10, Kameros Nr. 11 įrengimo vietos, vieta kurioje patalpinta Mobili kamera. Taip pat buvo nustatyta, jog Kameros Nr. 11 vietoje yra tik tvirtinimas kamerai įrengti ir kad Kamera Nr. 11 išmontuota. Kitos kameros įrengtos aukštai, gerai matomose vietose. Kameros yra tikros vaizdo stebėjimo kameros, ne imitacinės kameros ar muliažai. Kamerų vaizdo stebėjimo laukas gali būti keičiamas tik rankiniu būdu, fiziškai sukanč. Mokyklos teritorijoje, patalpose yra ženklai, informuojantys, kad teritorija, patalpos stebimi vaizdo stebėjimo kameromis. Tikrinimo metu nustatyta, kad į Kameros Nr. 1 ir Kameros Nr. 2 stebėjimo lauką patenka teritorija ir už jos ribų esančios erdvės, į Kameros Nr. 3, Kameros Nr. 4, Kameros Nr. 5, Kameros Nr. 6, Kameros Nr. 8, Kameros Nr. 9 ir Kameros Nr. 10 stebėjimo lauką patenka vidaus patalpų bendros erdvės, Kamera Nr. 7 Tikrinimo metu neveikė, Kameros Nr. 11 vietoje buvo tvirtinimas, tačiau kamera buvo išmontuota, Mobili kamera buvo pastatyta ant vienos iš Mokykloje esančių klasių spintelės, ši kamera, pagal poreikį, gali būti pastatyta į kitas vietas.

³ Vaizdo stebėjimo kamerų naudojimo ir vaizdo stebėjimo būdu užfiksuotų duomenų tvarkymo pradinėje mokykloje „Žiniukas“ ir progimnazijoje „Magis“ tvarkos aprašas, patvirtintas UAB „Geresnė mokykla“ direktoriaus 2023-07-07 įsakymu Nr. 20230707-01 „Dėl Vaizdo stebėjimo kamerų naudojimo ir vaizdo stebėjimo būdu užfiksuotų duomenų tvarkymo pradinėje mokykloje „Žiniukas“ ir progimnazijoje „Magis“ tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Vaizdo kamerų naudojimo aprašas).

Dėl Kamera Nr. 1, Kamera Nr. 2, Kamera Nr. 3, Kamera Nr. 4, Kamera Nr. 5, Kamera Nr. 6, Kamera Nr. 8, Kamera Nr. 9, Kamera Nr. 10 vykdomo vaizdo stebėjimo teisėtumo Mokyklos teritorijoje, patalpose

Europos duomenų apsaugos valdyba (toliau – EDAV) 2020-01-29 gairėse Nr. 3/2019 dėl asmens duomenų tvarkymo naudojant vaizdo prietaisus (toliau – Gairės dėl vaizdo stebėjimo) nurodyta, kad stebėjimas vaizdo kameromis gali būti naudojamas įvairiais tikslais, pavyzdžiui, padedant užtikrinti nuosavybės ir kito turto, gyvybės ir asmenų fizinės neliečiamybės apsaugą, renkant įrodymus civiliniams ieškiniams ir kt. Stebėjimas vaizdo kameromis savaime nėra būtinas tais atvejais, kai yra kitų priemonių pagrindiniam tikslui pasiekti.

Pagal BDAR įtvirtintą teisinį reguliavimą vaizdo stebėjimas laikomas teisėtu tik jei jis atitinka BDAR 5 straipsnyje nustatytus su asmens duomenų tvarkymu susijusius principus bei yra pagrįstas bent viena iš BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygų. BDAR 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog duomenų valdytojas yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi BDAR 5 straipsnio 1 dalies, ir turi sugebėti įrodyti, kad jos laikomasi (atskaitomybės principas).

Pagal tyrimo medžiagą nustatyta, kad Mokykloje Kamera Nr. 1, Kamera Nr. 2, Kamera Nr. 3, Kamera Nr. 4, Kamera Nr. 5, Kamera Nr. 6, Kamera Nr. 8, Kamera Nr. 9, Kamera Nr. 10 vykdomą Mokyklos teritorijos, vidaus patalpų vaizdo stebėjimą Tikrinamas asmuo grindžia BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte įtvirtinta teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga.

BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta, kad asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas, kai duomenis tvarkyti būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni, ypač kai duomenų subjektas yra vaikas.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, aiškindamas BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktą, yra konstatavęs, kad šios normos taikymui yra numatytos trys kumuliacinės asmens duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygos: 1) tvarkyti asmens duomenis reikia dėl teisėtų interesų, kurių siekia duomenų valdytojas arba trečiasis asmuo; 2) asmens duomenis tvarkyti būtina siekiant įgyvendinti nustatytą teisėtą interesą; 3) asmens, kurio duomenys turi būti apsaugoti, interesai ar laisvės bei pagrindinės teisės neturi būti viršesni (2023-07-04 sprendimas Meta platforms ir kt. byloje C-252/21; 2021-06-17 sprendimas Mircom International Content Management & Consulting (M.I.C.M.) Limited prieš Telenet BVBA byloje C-597/19). Taigi duomenų tvarkymas turi būti būtinas teisėtam interesui pasiekti bei turi būti išlaikyta pusiausvyra tarp duomenų valdytojo teisėto intereso ir duomenų subjekto pagrindinių teisių ir laisvių.

PDAV ataskaitoje⁴ nurodyta, jog vaizdo stebėjimas vykdomas siekiant apsaugoti turtą, užtikrinti Mokyklos bendruomenės saugumą. Būtinumas vykdyti vaizdo stebėjimą Mokyklos teritorijoje, patalpose grindžiamas tuo, kad joje mokosi vaikai nuo 5 m. iki 15 m. Didelė dalis mokinių yra mažamečiai, kurie gali elgtis impulsyviai, neprognozuojamai, todėl siekiama laiku pastebėti netinkamą mokinių elgesį, sudaryti visapusiškai saugią aplinką. Mokykloje vykdoma praėjimo kontrolė (durys užrakinamos), Tikrinamo asmens lankytojai (ne tėvai, darbuotojai) registruojami, Mokyklos darbuotojai nuolat stebi vaikus, tačiau šių priemonių nepakanka užtikrinti Mokyklos turto ir bendruomenės saugumą – Tikrinamo asmens teritorijoje, patalpose pasitaiko susidūrimų, peštynių, susistumdymų, netyčinių incidentų, vaikų ar mokyklos turto sugadinimo atvejų taip pat Mokyklos darbuotojams priekaištaujama dėl netinkamo elgesio prižiūrint vaikus.

⁴ Vaizdo stebėjimo mobiliomis ir stacionariomis vaizdo kameromis poveikio duomenų apsaugai vertinimo ataskaita, patvirtinta 2023-05-09 UAB „Geresnė mokykla“ direktorės įsakymu Nr. 20230509-01 „Dėl vaizdo stebėjimo mobiliomis ir stacionariomis vaizdo kameromis poveikio duomenų apsaugai vertinimo ataskaitos patvirtinimo“ (toliau – PDAV ataskaita).

Remiantis tyrimo medžiaga nustatyta, kad Tikrinimas asmuo nevykdo vaizdo stebėjimo vietose, kuriuose duomenų subjektai pagrįstai tikisi, kad nebus filmuojama, t. y. vaizdo stebėjimas nevykdomas tualetuose, persirengimo kambariuose. Taip pat nenustatyta, kad būtų vykdomas vaizdo stebėjimas klasėse. Prieigą prie vaizdo medžiagos turi Mokyklos direktorė ir jos pavaduotojas. Galimybės nuotoliniu būdu keisti vaizdo kamerų stebėjimo laukus nėra.

Inspekcija, įvertinusi Tikrinamo asmens pateiktus duomenis, PDAV ataskaitą, iš kurių matyti, kad Mokykloje dažnai įvyksta įvairaus pobūdžio incidentai, ugdomi nepilnamečiai, iš kurių didžioji dalis mažamečiai, kurie gali dažnai tapti įvairių incidentų aukomis, sprendžia, kad Kamera Nr. 1, Kamera Nr. 2, Kamera Nr. 3, Kamera Nr. 4, Kamera Nr. 5, Kamera Nr. 6, Kamera Nr. 8, Kamera Nr. 9, Kamera Nr. 10 Mokyklos lauko teritorijoje, vidaus patalpose vaizdo stebėjimas yra vykdomas teisėtai, remiantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu, t. y. siekiant užtikrinti asmenų saugumą ir apsaugoti turtą.

Dėl Kamera Nr. 1, Kamera Nr. 2 vykdomo viešosios erdvės, Mokyklai nepriklausančios teritorijos vaizdo stebėjimo

Gairėse dėl vaizdo stebėjimo nurodyta, kad būtinybė naudoti stebėjimą vaizdo kameromis, siekiant apsaugoti duomenų valdytojo patalpas, nebėra aktuali už nuosavybės ribų. Tačiau pasitaiko atvejų, kai turto stebėjimo nepakanka veiksmingai apsaugai užtikrinti. Tam tikrais pavieniais atvejais stebėjimą vaizdo kameromis gali prireikti vykdyti arčiausiai patalpų esančioje aplinkoje. Šiomis aplinkybėmis duomenų valdytojas turėtų apsvarstyti fizines ir technines priemones, pavyzdžiui, blokuoti arba pikseliuoti nesvarbias vietas⁵.

Remiantis Tikrinimo metu surinktais duomenimis nustatyta, kad Tikrinamas asmuo Kamera Nr. 1, Kamera Nr.2, be kita ko, vykdo viešosios erdvės, Mokyklai nepriklausančios teritorijos vaizdo stebėjimą.

Tikrinamas asmuo Inspekcijai nenurodė jokių aplinkybių bei nepateikė duomenų, iš kurių būtų galima spręsti, kad Kamera Nr. 1, Kamera Nr. 2 vykdant viešosios erdvės, Mokyklai nepriklausančios teritorijos vaizdo stebėjimą, būtų galima remtis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte ir (ar) kita BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga. Inspekcijos vertinimu, Tikrinamo asmens Inspekcijai pateiktuose dokumentuose iš esmės grindžiamas vaizdo stebėjimo Mokyklos lauko teritorijoje, vidaus patalpose teisėtumas, tačiau nėra jokios informacijos, kodėl būtina vykdyti vaizdo stebėjimą už Mokyklos teritorijos ribų. Tikrinamas asmuo nepateikė jokio paaiškinimo, kodėl negali būti taikytinos fizinės, techninės priemonės, pavyzdžiui, pikseliuojama Kamera Nr. 1, Kamera Nr. 2 fiksuojama viešoji erdvė, Mokyklai nepriklausanti teritorija. Aplinkybė, jog Mokyklos patalpose, teritorijoje vykdomas vaizdo stebėjimas teisėtai, nereiškia, kad nagrinėjamu atveju teisėtai vykdomas vaizdo stebėjimas ir už jos ribų.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, Inspekcija sprendžia, kad nagrinėjamu atveju Tikrinamas asmuo neįrodė, kad viešosios erdvės, Mokyklai nepriklausančios teritorijos vaizdo stebėjimą vykdo egzistuojant bent vienai teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygai, įtvirtintai BDAR 6 straipsnio 1 dalyje. Taigi duomenys tvarkomi (vykdomas viešosios erdvės, Mokyklai nepriklausančios teritorijos vaizdo stebėjimas) neteisėtai ir Tikrinamas asmuo pažeidė BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintą teisėtumo principą ir BDAR 6 straipsnio 1 dalį.

⁵ Gairėse dėl vaizdo stebėjimo pateiktas pavyzdys: „Knygynas nori apsaugoti savo patalpas nuo vandalizmo. Apskritai kameros turėtų filmuoti tik pačias patalpas, nes tuo tikslu nebūtina stebėti šalia knygyno patalpų esančių patalpų ar viešųjų erdvių“.

Dėl Kameros Nr. 7, Kameros Nr. 11, Mobilios kameros

Pagal BDAR 4 straipsnio 2 punktą duomenų tvarkymas yra bet kokia automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenimis ar asmens duomenų rinkiniais atliekama operacija ar operacijų seka, kaip antai rinkimas, įrašymas, rūšiavimas, sisteminimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, išgava, susipažinimas, naudojimas, atskleidimas persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimas ar sujungimas su kitais duomenimis, apribojimas, ištrynimasis arba sunaikinimas.

Gairėse dėl vaizdo stebėjimo nurodyta, kad BDAR netaikomas kamerų muliažų naudojimui (t. y. bet kokia kamera, kuri neveikia kaip kamera ir todėl joje netvarkomi jokie asmens duomenys).

Atliekant Tikrinimą Mokyklos patalpose nustatyta, kad Kamera Nr. 7 neveikia, Kameros Nr. 11 Mokyklos patalpose apskritai nėra, ji išmontuota, Kameros Nr. 11 įrengimo vietoje yra tik stovas. Be to, Tikrinimo metu nustatyta, kad Mobilioji kamera gali įrašyti vaizdą, garsą, ji buvo pastatyta klasėje. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Išvadoje pateiktus duomenis, nenustatyta, kad Mobilioji kamera būtų faktiškai vykdomas vaizdo stebėjimas, įrašomas garsas. Kitų faktinių duomenų, kurie galėtų patvirtinti, kad Mobilioji kamera būtų atliekamos asmens duomenų tvarkymo operacijos, kaip jos apibrėžiamos BDAR 4 straipsnio 2 punkte, tyrimo medžiagoje nėra.

Įvertinusi tai, kas nurodyta, Inspekcija konstatuoja, kad Kamera Nr. 7, Kamera Nr. 11 nevykdomas vaizdo stebėjimas, be to, nėra pagrindo spręsti, kad Tikrinamas asmuo Mobilioji kamera realiai vykdo vaizdo stebėjimą, įrašo garsą Mokyklos patalpose, teritorijoje.

Inspekcija, atsižvelgdama į pateiktą teisinį reglamentavimą bei Tikrinimo metu nustatytas aplinkybes, sprendžia, kad nėra teisinio ir faktinio pagrindo Tikrinamo asmens duomenų tvarkymo pažeidimams konstatuoti, kadangi Kamera Nr. 7, Kamera Nr. 11, Mobilioji kamera nėra atliekamos asmens duomenų tvarkymo operacijos, kaip jos apibrėžiamos BDAR 4 straipsnio 2 punkte.

Dėl vaizdo stebėjimo / garso įrašymo pamokų metu

Pagal tyrimo duomenis nenustatyta, kad Mokykla vykdytų vaizdo stebėjimą / garso įrašymą pamokų metu, tačiau PDAV ataskaitoje nurodyta, jog Mobilioji kamera pamokų metu gali būti vykdomas vaizdo stebėjimas / garso įrašymas, remiantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte įtvirtinta asmens duomenų tvarkymo teisėtumo sąlyga, siekiant įvertinti ugdymo paslaugų teikimo kokybę, mokinių pastangas mokytis. Taip pat minėtame dokumente nurodyta, kad tokiu būdu vykdant vaizdo stebėjimą / garso įrašymą, būtų siekiama nustatyti patyčias, fizinį smurtą, kitą netinkamą elgesį, pavyzdžiui, vagystes, ar kitus teisės pažeidimus. Teisėto intereso balanso teste nurodyta⁶, kad Mobilioji kamera užfiksuoti duomenys gali būti naudojami Mokyklos veikloje, siekiant įvertinti ugdymo proceso spragas, kelti mokymosi lygį.

29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės 2009-02-11 nuomonėje Nr. 2/2009 dėl vaikų asmens duomenų apsaugos (toliau – Nuomonė Nr. 2/2009) pažymėta, kad yra vietų, kur saugumas yra nepaprastai svarbus, todėl vaizdo stebėjimo sistemas galima lengviau pateisinti, pavyzdžiui, prie mokyklų įėjimų ir išėjimų. Vaizdo stebėjimo kamerų vietos pasirinkimas visada turėtų būti aktualus, tinkamas ir neperteklinis, atsižvelgiant į tvarkymo tikslą. Kita vertus, daugumoje kitų mokyklos vietų mokinių teisė į privatumą (taip pat mokytojų ir kitų mokyklos darbuotojų teisė) ir esminė mokymo laisvė nusveria nuolatinio vaizdo stebėjimo poreikį. Tai ypač aktualu klasėse, kur vaizdo stebėjimas gali trukdyti ne tik mokinių mokymosi ir žodžio laisvei, bet ir mokymo laisvei.

⁶ Teisėto intereso balanso testas dėl vykdomo vaizdo stebėjimo, patvirtintas UAB „Geresnė mokykla“ direktorės 2023-05-09 įsakymu Nr. 20230509-02 „Dėl teisėto intereso balanso testo dėl vykdomo vaizdo stebėjimo patvirtinimo“ (toliau – Teisėto intereso balanso testas).

Vadovaujantis Nuomone⁷, interesą teisėtu galima laikyti tik tada, jei duomenų valdytojas gali jo siekti nepažeisdamas duomenų apsaugos ir kitų teisės aktų, jis yra pakankamai aiškiai išreikštas ir yra tikras ir aktualus. Gairėse dėl vaizdo stebėjimo nurodyta, kad teisėtas interesas negali būti fiktyvus arba hipotetinis interesas. Priimant sprendimą, ar konkrečiu atveju taikytinas BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktas, nepakanka nurodyti abstrakčias situacijas arba palyginti tarpusavyje panašius atvejus. Duomenų valdytojas turi įvertinti duomenų subjekto teisių apribojimo riziką; šiuo atveju lemiamas kriterijus yra susijęs su tuo, kaip intensyviai apribojamos asmens teisės ir laisvės.

Inspekcija kreipėsi ir į kitas Europos Sąjungos priežiūros institucijas dėl informacijos gavimo apie jų taikomą praktiką, kai duomenų valdytojas atlieka vaizdo stebėjimą pamokų metu, ir dauguma priežiūros institucijų informavo, kad filmavimas klasėse nėra leidžiamas. Pavyzdžiui, Prancūzijos priežiūros institucija informavo, kad mokyklos darbo valandomis mokinių ir darbuotojų vaizdo stebėjimas klasėse yra perteklinis ir neleidžiamas. Estijos priežiūros institucija pateikė informaciją, kad saugumo sumetimais kameros yra tinkamas sprendimas saugoti mokyklos teritoriją, tačiau Estijos priežiūros institucija laikosi nuomonės, kad net saugumo sumetimais klasėje neleidžiama vykdyti vaizdo stebėjimo. Italijos priežiūros institucija taip pat informavo, kad vaizdo stebėjimas pamokų metu yra neleidžiamas.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) yra pažymėjęs, kad universitetų amfiteatrai yra mokytojų darbo vietos, 2010-10-05 sprendime Kōpke prieš Vokietiją Nr. 420/07 jau buvo nuspręsta, kad slaptas darbuotojo stebėjimas vaizdo kameromis jo darbo vietoje savaime turi būti laikomas dideliu kišimusi į darbuotojo privatų gyvenimą. EŽTT nurodė, jog nėra pagrindo nukrypti nuo šios išvados, net jeigu ji susijusi su darbuotojo neslapto stebėjimo vaizdo kameromis jo darbo vietoje atvejais. Vaizdo stebėjimas darbo vietoje, nesvarbu, ar jis slaptas, ar ne, turi būti laikomas dideliu kišimusi į darbuotojo privatų gyvenimą (2018-02-28 sprendimas Antović ir Mirković prieš Juodkalniją Nr. 70838/13).

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, Inspekcija pažymi, kad vaizdo stebėjimas klasėse, siekiant užtikrinti ugdymo proceso kokybę, įvertinti mokinių pastangas pamokų metu, užkirsti kelią teisės pažeidimams, negalėtų būti pripažįstamas kaip teisėtas duomenų tvarkymas, remiantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu.

Dėl informavimo apie vykdomą vaizdo stebėjimą

BDAR preambulės 60 punkte nustatyta, kad pagal sąžiningo ir skaidraus duomenų tvarkymo principus duomenų subjektui pranešama apie vykdomą duomenų tvarkymo operaciją ir jos tikslus. Duomenų valdytojas turėtų pateikti duomenų subjektui visą papildomą informaciją, kuri būtina tam, kad būtų užtikrintas sąžiningas ir skaidrus duomenų tvarkymas.

Pagal skaidrumo principą duomenų subjektams turi būti suteikiama informacija apie jų asmens duomenų tvarkymą. Pažymėtina, kad BDAR 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kokia informacija turi būti pateikta, kai asmens duomenys renkami iš duomenų subjekto. BDAR 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad duomenų valdytojas turi imtis tinkamų priemonių, kad visą BDAR 13 straipsnyje nurodytą informaciją duomenų subjektui pateiktą glausta, skaidria, suprantama ir lengvai prieinama forma, aiškia ir paprasta kalba. Informacija paprastai pateikiama raštu arba kitomis priemonėmis, įskaitant, prireikus, elektronine forma. Taigi, vaizdo stebėjimą vykdomas duomenų valdytojas (šiuo atveju – Mokykla) asmenims (prieš patenkant į patalpas, teritoriją, kuriose vykdomas vaizdo stebėjimas) turi pateikti bent šią informaciją: 1) faktą apie vykdomą vaizdo stebėjimą; 2) duomenų valdytojo pavadinimą ir kontaktinę informaciją; 3) asmens

⁷ 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės Nuomone Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį (toliau – Nuomonė).

duomenų tvarkymo tikslą (-us); 4) nuorodą į informacijos šaltinį, kur būtų galima gauti detalesnę informaciją apie vykdomą vaizdo stebėjimą (t. y. BDAR 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, BDAR 15–22 ir 34 straipsniuose nustatytų duomenų subjektų teisių įgyvendinimo tvarką ir kt.), pavyzdžiui, nuorodą į interneto svetainę, kontaktinį telefono numerį ar kt.

Remiantis tyrimo medžiaga nustatyta, kad ant tvoros, esančios šalia įėjimo į Mokyklos lauko teritoriją, taip pat ant įėjimo durų į Mokyklos pastatą yra pakabintos informacinės lentelės, kuriose nurodyta, kad viešosios tvarkos užtikrinimo, asmenų ir turto apsaugos tikslais yra vykdomas vaizdo stebėjimas bei pateikta papildoma su vaizdo stebėjimu susijusi informacija.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, darytina išvada, kad Tikrinamas asmuo Mokyklos patalpose, teritorijoje vykdydamas vaizdo stebėjimą ir ant Mokyklos tvoros, įėjimo durų pateikdamas informaciją apie vykdomą vaizdo stebėjimą tinkamai įgyvendino BDAR 13 straipsnio 1–2 dalių reikalavimus. Atitinkamai BDAR pažeidimų Tikrinamo asmens veiksmuose šioje dalyje nenustatyta.

Dėl poveikio priemonių taikymo

ADTAJ 22 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad Inspekcija, baigusi tyrimą ir (ar) patikrinimą savo iniciatyva, motyvuotai nusprendžia teikti duomenų valdytojui ir (ar) duomenų tvarkytojui nurodymus, rekomendacijas ir (ar) taikyti kitas BDAR 58 straipsnio 2 dalyje, ADTAJ 33 straipsnyje ir kituose įstatymuose, reglamentuojančiuose asmens duomenų ir (ar) privatumo apsaugą, nurodytas priemones. BDAR preambulės 129 punkte numatyta, jog kiekviena priežiūros institucijos taikoma priemonė turi būti tinkama, būtina ir proporcinga siekiant užtikrinti šio reglamento laikymąsi, atsižvelgiant į kiekvieno konkretaus atvejo aplinkybes.

Sprendžiant dėl poveikio priemonių skyrimo Tikrinamam asmeniui, Inspekcija atsižvelgia į tai, jog Inspekcija neturi duomenų, kad Skundžiamas asmuo ne pirmą kartą pažeidė BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintą teisėtumo principą, 6 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, Tikrinamam asmeniui, vadovaujantis BDAR 58 straipsnio 2 dalies d punktu už BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkto, BDAR 6 straipsnio 1 dalies pažeidimus teikiamas nurodymas nukreipti Kamerą Nr. 1, Kamerą Nr. 2 arba imtis techninių priemonių, kurios užtikrintų, kad į vykdomą vaizdo stebėjimą nepatektų viešoji erdvė, Tikrinamam asmeniui nepriklausanti teritorija. Kitų poveikio priemonių taikymas, Inspekcijos vertinimu, nebūtų proporcingas.

Inspekcija, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta šiame sprendime bei vadovaudamasi ADTAJ 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, BDAR 58 straipsnio 2 dalies d punktu,

n u s p r e n d ž i a:

1. Už BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkto, BDAR 6 straipsnio 1 dalies pažeidimus teikti Tikrinamam asmeniui nurodymą⁸ iki 2026-07-31 nukreipti Kamerą Nr. 1, Kamerą Nr. 2 arba imtis techninių priemonių, kurios užtikrintų, kad į vykdomą vaizdo stebėjimą nepatektų viešoji erdvė, Tikrinamam asmeniui nepriklausanti teritorija.

2. Apie priimtą sprendimą informuoti Tikrinamą asmenį.

⁸ Inspekcija paaiškina, kad jeigu bus nustatyta, kad nurodymas nebuvo įgyvendintas, tuomet tai bus laikoma Inspekcijos nurodymų nevykdymu ir atitinkamai už tai bus taikoma atsakomybė.

Šis sprendimas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui (adresas: Žygimantų g. 2, Vilnius).

Direktoriaus pavaduotoja,
pavaduojanti direktorių

Danguolė Morkūnienė